

INGLIZ TILINI O'QITISHNING INNOVATSION USULLARI

Rustamov Alijon Amonkulovich

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Toshkent filiali, O'zbek, rus va xorijiy tillar kafedrasida o'qituvchisi
Toshkent viloyati, Zangiota tumani, O'rtaovul QFY Amir Temur ko'chasi

Annotatsiya: Pedagogikaning ilg'or tajriba va yutuqlarini ta'limga tatbiq etish bugungi kunning muhim shartlaridan biridir. Hozirda o'qituvchi o'z faoliyati davomida qo'llashi mumkin bo'lgan ulkan tajriba bazasi shakllangan va u kundankunga boyib bormoqda. Ammo baribir o'qituvchilar va bo'lajak mutaxassislar uchun bu tajribalarni o'zlashtirish qiyin [1]. Ilg'or tajribani yaratish va uni hamkasblar orasida ommalashtirishda o'qituvchining o'rni alohida ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Ingliz tili, o'qitish metodikasi, zamonaviy metodika, pedagogika.

Pedagoglar yangi pedagogik amaliyotlarning narxi va samaradorligini hisobga olishlari kerak. O'qituvchining amaliy faoliyatining yangilikka yo'naltirilganligi nazariy pedagogik izlanishlar natijasida erishilgan yutuqlarni amaliyotda qo'llash imkonini beradi. Bunday tadqiqotlar natijalarini ommalashtirish uchun ularni keng jamoatchilikka tanishtirish zarur. Bunday yangiliklarni soha mutaxassislari tomonidan tezkor maslahatlar berish, maxsus seminarlarda treninglar o'tkazish, anjumanlarda ma'ruzalar o'qish, bo'lajak pedagoglarga turkum ma'ruzalar o'qish orqali boshqa pedagogika vakillariga yetkazish mumkin.

Bugungi kunda asosiy e'tibor talaba, uning shaxsiyati va betakror ichki dunyosiga qaratilmoqda. Shuning uchun zamonaviy o'qituvchining asosiy maqsadi o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishining belgilangan maqsadiga eng mos keladigan ta'lim faoliyatini tashkil etish usullari va shakllarini tanlashdir. Keyingi yillarda maktablarda yangi axborot texnologiyalarini qo'llash masalasi ko'proq ko'tarilmoqda. Bu nafaqat yangi texnik vositalar, balki o'qitishning yangi shakl va usullari, ta'lim jarayoniga yangicha yondashuvdir. Chet tillarini o'qitishning asosiy maqsadi maktab o'quvchilarining kommunikativ madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish, ularni chet tilini mashq qilishga o'rgatishdir.

Tadqiqot jarayonida ingliz tilini o'rgatish va o'rganishning mashhur usullari, internet resurslaridan foydalanildi. Maqolani yozish jarayonida nazariy-deduktiv xulosa, tahlil va sintez, mantiq tamoyillaridan foydalanilgan. O'qituvchining vazifasi har bir o'quvchining tilni amaliy o'zlashtirishi uchun shart-sharoit yaratish, har bir o'quvchiga o'z faolligi va ijodkorligini namoyon etishiga imkon berishdan iborat. ta'lim usullarini tanlashdir. O'qituvchining vazifasi chet tillarini o'qitish jarayonida

talabaning bilim faolligini faollashtirishdir. Hamkorlikda o'qitish, loyiha metodologiyasi, yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish, internet resurslari kabi zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni amalga oshirishga, bolalarning qobiliyatlari, ularning bilim olish darajasi va o'zlashtirish darajasini hisobga olgan holda o'qitishni individuallashtirishga yordam beradi. Chet tili darslarida kompyuter o'quv dasturlari bilan ishlash shakllariga quyidagilar kiradi: lug'at o'rganish; talaffuzni mashq qilish; dialogik va monologik nutqni o'rgatish; yozishni o'rgatish; grammatik hodisalarning rivojlanishi. Internet resurslaridan foydalanish imkoniyatlari juda katta. Global Internet dunyoning istalgan nuqtasida joylashgan talabalar va o'qituvchilar uchun har qanday ma'lumotni olish uchun sharoit yaratadi: mintaqaviy geografik materiallar, yoshlar hayoti yangiliklari, gazeta va jurnallardagi maqolalar va hokazolarni hal qilish mumkin: o'qish ko'nikmalarini shakllantirish va global tarmoq materiallaridan foydalanish qobiliyati;

maktab o'quvchilarining yozish qobiliyatini oshirish;

o'quvchilarning so'z boyligini to'ldirish;

talabalarning ingliz tilini o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini shakllantirish.

Bundan tashqari, ushbu ish maktab o'quvchilarining dunyoqarashini kengaytirish, ingliz tilida so'zlashuvchi mamlakatlardagi tengdoshlari bilan ishbilarmonlik aloqalari va aloqalarni o'rnatish va qo'llab-quvvatlash uchun Internet texnologiyalarining imkoniyatlarini o'rganishga qaratilgan. Talabalar onlayn testlarda, viktorinalarda, tanlovlarda, olimpiadalarda ishtirok etadilar, boshqa mamlakatlardagi tengdoshlari bilan yozishadilar, chat, videokonferentsiya va h.k.

Talabalar loyihada hozirda ishlayotgan muammo haqida bilib olishlari mumkin.

Mashina foydalanuvchi bilan "do'stona" bo'lishi va ba'zan uni "qo'llab-quvvatlashi" mumkin, lekin u hech qachon g'azab belgilarini ko'rsatmaydi va sizni zeriktirmaydi. Shu ma'noda, kompyuterdan foydalanish o'qitishning ayrim jihatlarini individuallashtirishda eng foydali bo'lishi mumkin. Maktabda chet tilini o'rganishning asosiy maqsadi kommunikativ kompetentsiyani shakllantirish bo'lib, boshqa barcha maqsadlar (ta'lim, tarbiya, rivojlanish) ushbu asosiy maqsadni amalga oshirish jarayonida amalga oshiriladi. Kommunikativ yondashuv Internet faoliyatining asosi bo'lgan muloqot qobiliyatlari va madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarini shakllantirishni o'z ichiga oladi. Chet tili darsida qatnashib, biz u uchun haqiqiy muloqot modelini yaratamiz.

Hozirgi vaqtda muloqot, interaktivlik, muloqotning haqiqiyliigi, madaniy kontekstda til o'rganish, ta'limning avtonomligi va insonparvarligi ustuvor hisoblanadi. Ushbu tamoyillar kommunikativ kompetentsiyaning tarkibiy qismi sifatida madaniyatlararo kompetentsiyani rivojlantirishga imkon beradi. Chet tillarini o'rgatishning yakuniy maqsadi xorijiy til muhitida erkin harakatlanish va turli vaziyatlarga, ya'ni muloqotga to'g'ri munosabatda bo'lish qobiliyatini o'rgatishdir. Chet

tilida muloqot qilishni o'rgatish uchun siz materialni o'rganishni rag'batlantiradigan va adekvat xulq-atvorni (ya'ni, muloqotning haqiqiyliги printsiپی deb ataladigan) rivojlantiradigan haqiqiy, hayotiy vaziyatlarni yaratishingiz kerak. Yangi texnologiyalar, xususan, Internet bu xatoni tuzatishga harakat qilmoqda. Kommunikativ yondashuv - bu materialni va u bilan ishlash usullarini ongli ravishda tushunishga, muloqotga psixologik va lingvistik tayyorgarlikni yaratishga qaratilgan muloqotni simulyatsiya qiluvchi strategiya. Foydalanuvchi uchun Internetda kommunikativ yondashuvni amalga oshirish ayniqsa qiyin emas. Kommunikativ vazifa talabalarni muammo yoki savolni muhokama qilishga taklif qilishi kerak, talabalar nafaqat ma'lumot almashishadi, balki uni baholashadi. Bu yondashuvni boshqa o'quv faoliyati turlaridan ajratib ko'rsatish imkonini beruvchi asosiy mezon talabalarning o'z fikrlarini shakllantirish uchun lingvistik birliklarni mustaqil tanlashidir. Kommunikativ yondashuvda internetdan foydalanish yuqori darajada rag'batlantiriladi: uning maqsadi o'quvchilarni qiziqtirishdir. Internet resurslaridan foydalangan holda chet tillarini o'qitishning asosiy talablaridan biri bu darsda o'zaro ta'sir qilishdir. Odatda metodologiyada interaktivlik deb ataladigan sirni yaratishdir. Interaktivlik - bu "nutq vositasida kommunikativ maqsadlarni va natijaviy harakatlarni birlashtirish, muvofiqlashtirish va yakunlash". Haqiqiy tilni o'rgatish orqali Internet nutq qobiliyatlari va qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi, shuningdek, lug'at va grammatikani o'rgatishda chinakam qiziqish va shuning uchun samaradorlikni ta'minlaydi. Interaktivlik nafaqat hayotiy vaziyatlarni yaratadi, balki talabalarni chet tilida ularga mos ravishda javob berishga majbur qiladi. Talabalarga yo'naltirilgan ta'limni ta'minlovchi texnologiyalardan biri bu loyiha metodi bo'lib, ijodkorlik, bilim faolligi va mustaqillikni rivojlantirish usuli hisoblanadi. Loyihalarning tipologiyasi xilma-xildir. Loyihalarni monoloyiha, jamoaviy, og'zaki, aniq, yozma va internet loyihalariga bo'lish mumkin. Haqiqiy amaliyotda ko'pincha tadqiqot loyihalari, ijodiy, amaliyotga yo'naltirilgan va axborot xususiyatlariga ega aralash loyihalar bilan shug'ullanish kerak.

Loyiha ishi til o'rganishga ko'p qirrali yondashuv bo'lib, o'qish, tinglash, gapirish va grammatikani qamrab oladi. Loyiha usuli talabalarning faol mustaqil fikrlashini rivojlantirishga yordam beradi va ularni birgalikdagi tadqiqot ishlariga yo'naltiradi. Loyihaga asoslangan ta'lim bolalarni hamkorlikka o'rgatadi va hamkorlikda o'rganish o'zaro yordam va hamdardlik kabi axloqiy qadriyatlarni singdiradi, ijodkorlikni rivojlantiradi va o'quvchilarni faollashtiradi, deb o'ylayman. Umuman olganda, loyihani o'qitish jarayonida o'qitish va o'rganish bir-biridan ajralmasdir. Loyiha usuli o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini, xulq-atvor madaniyatini, g'oyalarni qisqa va oson shakllantira olish, muloqotda bo'lgan sheriklar fikriga toqat qilish, turli manbalardan ma'lumot olish, zamonaviy kompyuter texnologiyalaridan foydalangan holda jarayonlarni amalga oshirish qobiliyatini rivojlantiradi.

Xulosa:

Loyiha ishi shakli talabalarga mavzu bo'yicha to'plangan bilimlarni qo'llash imkonini beradigan eng dolzarb texnologiyalardan biridir. Talabalar dunyoqarashini, tilni bilish chegaralarini kengaytiradi, undan amaliy foydalanish tajribasiga ega bo'ladi, chet tilida nutqni tinglash va eshitishni o'rganadi, loyihalarni himoya qilishda bir-birini tushunadi. Bolalar ma'lumotnomalar, lug'atlar, kompyuterlar bilan ishlaydi va shu bilan haqiqiy til bilan bevosita aloqa qilish imkoniyatini yaratadi, bu esa sinfda faqat darsliklar yordamida til o'rganishni ta'minlamaydi. Loyiha ustida ishlash ijodiy jarayondir. Talaba muammoning yechimini mustaqil ravishda yoki o'qituvchi rahbarligida izlaydi, bu esa nafaqat tilni bilish, balki katta hajmdagi ilmiy bilimlarni, ijodiy, kommunikativ va intellektual qobiliyatlarni ham talab qiladi. Chet tillarini o'rganish jarayonida loyiha usuli deyarli har qanday mavzu bo'yicha dastur materiallarining bir qismi sifatida ishlatilishi mumkin. Loyihalar ustida ishlash xayolot, fantaziya, ijodiy fikrlash, mustaqillik va boshqa shaxsiy fazilatlarini rivojlantiradi. TO zamonaviy texnologiyalar hamkorlik texnologiyasi ham qo'llaniladi. Asosiy g'oya talabalarning turli xil ta'lim sharoitlarida faol birgalikdagi faoliyati uchun sharoit yaratishdir. Bolalar 3-4 kishidan iborat guruhlariga bo'linadi, ularga bitta vazifa beriladi, bunda hammaning roli muhokama qilinadi. Har bir talaba nafaqat o'z ishining natijasi uchun, balki butun guruhning natijasi uchun ham javobgardir. Shuning uchun ham zaif o'quvchilar o'zlari tushunmaganlarini zaiflardan aniqlashga, kuchli o'quvchilar esa topshiriqni puxta tushunishga harakat qiladilar. Va butun sinf foyda keltiradi, chunki bo'shliqlar birgalikda yopiladi. Ta'limga axborot texnologiyalarining joriy etilishi axborotni idrok etish va qayta ishlash jarayonini ancha xilma-xil qiladi. Kompyuter, Internet va multimediya tufayli talabalarga katta hajmdagi ma'lumotlarni keyingi tahlil qilish va saralash bilan o'zlashtirish uchun noyob imkoniyat yaratildi. O'quv faoliyatining motivatsion asoslari ham sezilarli darajada kengayib bormoqda. Multimediyadan foydalanish kontekstida talabalar gazeta, televideniedan ma'lumot oladi, suhbatlar o'tkazadi va telekonferentsiya o'tkazadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. M. Kholdorova, N. Fayziyeva, F. Rikhsitilayeva. "USAGE OF SUPPORT FOR FOREIGN LANGUAGE TEACHING" Tashkent: TDPU named after Nizomi, 2005 O'. Hoshimov, I. Yakubov. "TECHNOLOGY OF TEACHING THE ENGLISH LANGUAGE" (study guide) Tashkent: "Sharq" publishing house, 2003;[1]
2. Bekmuratova U. B. Synopsis on the topic "use of innovative technologies in foreign language teaching". Tashkent - 2012 [2]
3. www.ziyonet.uz[3]
4. www.library.uz[4]